

Angående vår obegränsade valfrihet?

Detta NCT-nummers ledarskribent har problem. Han har svårt att välja, utbudet är för stort – det hela blir inte meningsfullt. Om man gör på fel sätt, kan man drabbas av psykiska problem – en vanlig åkomma i dagens samhälle. Har vi valt fel samhällsstruktur eller hur ska vi komma vidare?

Text / Foto : KRISTER HANSÉN

● Aldrig tidigare i människans historia har vi haft så stor valfrihet, som vi har idag. På butikshyllan trängs 17 olika sorters frukostflingor med åtta syltvarianter och angränsande brödhylla står med ett femtiotal mer eller mindre nyttiga brödsorter.

Och somliga väljer tidigt. Så snart den lilla medborgaren kommit till världen ilar de stolta föräldrarna till datorn, för att boka plats i den skola – där telningen om sju år ska få inhämta sina första kunskaper i svenska och matematik.

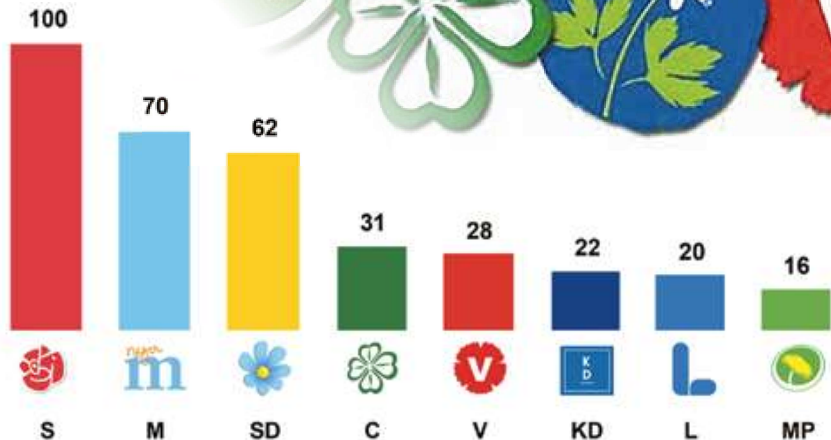
Som inbiten cyklist har jag möjlighet, att välja mellan ett knippe av SCS:s förträffliga cykelleder – vilka genomkorsar mitt när-landskap.

NCT ledare

Och utbytet av oundärliga cykelprylar är oändligt. Ständigt försäts jag i olika valsituationer.

Var det bättre förr? När jag växte upp fanns det en radio-kanal. Man kunde välja mellan att lyssna till denna eller att stänga av. Sedan kom televisionen, som på en liten oskarp svartvit ruta visade – vad de som bestämde, tyckte att vi skulle se. Valfriheten hade ökat. Nu kunde jag antingen lyssna till det enda radio-valet eller se rörliga bilder på den enda TV-kanalen. Eller avstå från båda.

Var vi lyckligare då? Kanske. Vi behövde inte stressa våra hjärnor med, att som nu ständigt sappa mellan 92 TV-alternativ. Eller notera att, som i det reklam-budskap jag nyligen såg, skulle ge mig möjlighet att läsa tusentals tidskrifter. Vem orkar ens ta reda på vilka dessa är – eller bläddra i en promille av dem?

Att ständigt tvingas välja mellan ett för stort utbud av produkter och tjänster, har inom psykologin fått namnet "choice overload". Det resulterar i, att vi inte väljer någonting alls. "Beslutsprocessen blir oss övermäktig, eftersom antalet val blir så stort. Risken om vi väljer fel blir då ohanterbar", säger psykologen Angela Ahola i en SvD-artikel. Som även tar upp problemet med för många valmöjligheter på dating-appen Tinder.

Svåra kval vid val

Vi skulle alltså vinna på, att reducera antalet valmöjligheter något. Krig och ofärd har nu stört de globala leveranskedjorna, vilket lett till komponent-brist inom flera sektorer. Därmed minskar ju automatiskt vissa valmöjligheter. Detta upplevs dock inte som något särskilt positivt, eftersom den pryl som du ville köpa inte kunde levereras. Själv drabbades jag av detta förra året, då ingen cykelreparatör i Stockholmsområdet kunde tillhandahålla en kedjekrans till min racer. Den kom först efter sex månader, men jag upplevde inte avsaknaden av en fungerande racer som något eftersträvt.

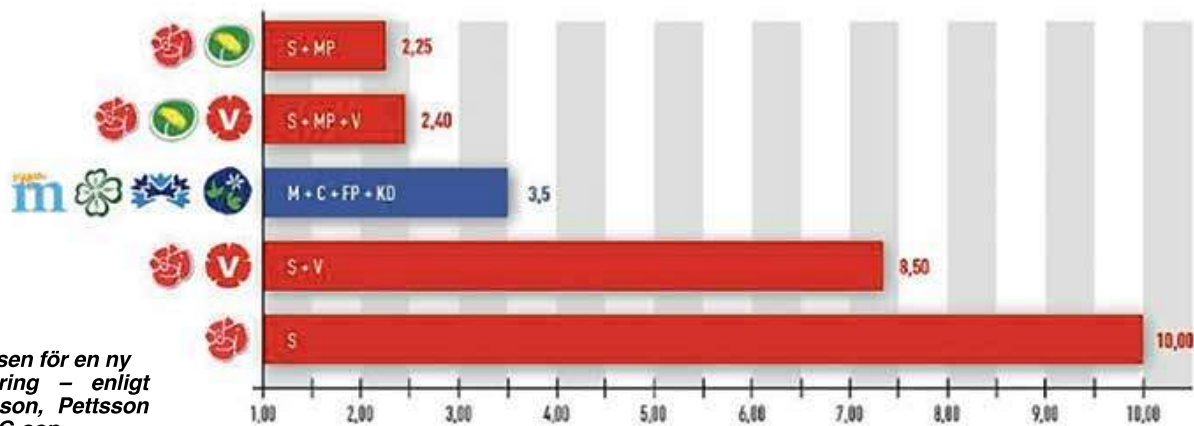
Vi tvingas dock inte bara välja tandkräm och el-leverantör, utan förväntas om några månader även kunna utse det politiska parti – som ska göra oss lyckliga. Då lägger jag naturligtvis min

röst på dem, som lovat bredda och reparera cykelvägen som passerar mitt hus. Men vänta – samma parti vill ju bygga en vindkraftspark 500 meter från min sommarstuga – detta kommer inte på tal. Jag vill inte ha några brummande och blinkande vindsnurror i mitt synfält.

Att välja Kappvänderpartiet?

Då får jag väl rösta på det parti, som lovar fördubbla min pension. Men, detta ska ju finansieras med höjd skatt. Då får jag ju inget kvar av den höjda pensionen. Sålunda inte något bra alternativ det heller. Kanske ska jag rösta på Kappvänderpartiet? Dom har ju alltid anpassat sin politik efter vad som för tillfället är mest opportunt – och det skulle kanske kunna ge mig några fördelar? Men de kommer ju inte in i riksdagen under kommande mandatperiod, enligt opinions-institutet. Jamen, då har jag ju kastat bort min röst. Även Kappvänderpartiet får alltså gå sin ökenvandring utan mitt sällskap. Men vad ska jag då rösta på?

Löften och överbud står som spön i backen – jag har drabbats av "choice overload". Ska jag lämna "walk over"? Nå, som den grå och regelstyrda svensk jag nu är och alltid har varit, går jag till vallokalen och röstar som jag alltid gjort. Sedan får det väl bli som det blir – bara jag slipper vindkraftsparken. □

Odds för en ny regering – enligt Betsson, Pettsson och G-son.